

Bülent Ümit ERUTKU

Doç., Marmara Üniversitesi, berutku@marmara.edu.tr, İstanbul-Türkiye

ORCID:0000-0001-8801-8974

TÜRKİYE'DE 2000-2021 YILLARI ARASINDA BASILI FOTOĞRAF YAYINLARI İÇİN BİR DEĞERLENDİRME¹

Özet

Batı'da fotoğraf kitabı yayıncılığı teknik olarak icadının hemen ardındanır. Ülkemize fotoğrafın teknik olarak ulaşımı çok geç olmasa da yayıncılığı geride kalmıştır. Bu fark Cumhuriyetin ilk yıllarından 2000'li yıllara kadar ki dönemde daha da belirginleşmiştir. Bu çalışmamızın amacı ülkemizde fotoğraf alanında basılan kitapları incelemektir. Çalışmamızın kapsamı 2000-2021 yıllarında ülkemizde yayınlanan fotoğraf kitaplarıdır. Belirtilen çerçevede nicel değerlendirme olan bibliyometrik yöntem kullanılmış, nitelik değerlendirilmesi yapılmamıştır. İrdelenen tarihler için ülkemizde benzer kapsamda bir çalışmanın yapılmamış olması ve toplu olarak durum değerlendirmesinin gerekliliği çalışmamızın önemini göstermektedir. Özel yayınevlerinin 2000 yılı öncesine göre fotoğraf konusunda daha fazla yayın çıkardığı görülmüştür. Benzer şekilde sayıları az da olsa üniversiteler de yayın yapmaya başlamıştır. Uzaktan fotoğraf eğitimi veren üniversitelerinin ders kitaplarının yanı sıra kimi vakıf üniversitelerinin katkılarıyla açılan sergilerin kapsamında sergi konusunda araştırmalar içeren albüm-kitaplar basılmıştır. Müzelerin yaklaşımı da aynı olmuş, açılan sergilerle ilgili araştırma kitapları yayınlamışlardır. Birçok belediyenin tanıtım amaçlı fotoğraf albümleri yayınladıkları görülmüştür. Fotoğraf derneklerinin fotoğraf yayıncılığına katkısı ağırlıklı olarak fotoğraf albümü şeklinde olmuştur. Fotoğraf yayınlarında editörlerin tamamına yakını fotoğraf alanından değildir. Çeviri kitapların sayısı artmıştır ancak çeviri yapanların tamamına yakını ilgili akademik alanın dışındadır. Ülkemizde 2000-2021 tarihleri arasında YÖK tez verilerine göre fotoğraf konulu toplam 243 tez yapılmıştır. Akademik ortamda yapılan lisansüstü çalışmaların kitap olarak yayına dönemediği tespit edilmiştir. 2000 Yılı öncesi fotoğraf kitapları ile kıyaslandığında; Son birkaç yılda kuramsal fotoğraf kitaplarının sayısı artmaya başlamışsa da teknik kitapların ve fotoğraf albümlerinin sayısı daha fazladır. Her iki dönemde de fotoğraf albüm sayısı fazla olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf yayınları, Fotoğraf kitapları, Fotoğraf yayıncılığı, Fotoğraf sanatı, Türkiye'de fotoğraf.

AN ASSESSMENT FOR PRINTED PHOTO PUBLICATIONS BETWEEN 2000-2021 IN TÜRKİYE

Abstract

Photobook publishing in the West is technically right after its invention. Although it is not too late for photography to reach our country technically, its publishing has lagged behind. This difference became more evident in the period from the first years of the Republic to the 2000s. The aim of this research is to examine the books published in the field of photography in our country. The scope of our study is the photo books published in our country in

¹ Bu çalışma, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından 28-30 Eylül 2022 tarihleri arasında düzenlenen "2. Uluslararası Kültür, Sanat ve Toplum Sempozyumu"nda bildiriler olarak sunulmuştur.

2000-2021. In the specified framework, the bibliometric method, which is a quantitative evaluation, was used, and no qualitative evaluation was made. The fact that a similar study has not been conducted in our country for the examined dates and the necessity of evaluating the situation collectively shows the importance of our study. It has been observed that private publishing houses have published more publications on photography than before 2000. Similarly, universities have started to publish, although their number is small. In addition to the textbooks of universities providing distance photography education, albums and books containing research on the exhibition were published within the scope of the exhibitions opened with the contributions of some foundation universities. The approach of the museums was the same, and they published research books on the exhibitions. It has been observed that many municipalities publish photo albums for promotional purposes. The contribution of photography associations to photo publishing has mainly been in the form of photo albums. Almost all of the editors in photo publications are not from the photography field. The number of translated books has increased, but almost all of the translators are from outside the relevant academic field. A total of 243 theses on photography were made in our country between 2000-2021, according to YÖK thesis data. It has been determined that graduate studies in the academic environment cannot be published as a book. When compared with the photo books before the year 2000; Although the number of theoretical photo books has started to increase in the last few years, the number of technical books and photo albums is more. In both periods, the number of photo albums was high.

Keywords: Photography publications, photo books, photography publishing, photography art, photography in Turkey.

1.Giriş

1.1.Çalışmanın Amacı

Bu araştırmamızın amacı ülkemizde 2000 – 2021 yılları arasında basılan fotoğraf konulu kitapları incelemektedir. Daha önceki tarihlerde yapılan yayınların listeleri kitap olarak yayınlanmıştır. Ancak; nicel bir tespit niteliğinde değildir.

1.2.Kapsam

Çalışmamızın kapsamı ülkemizde 2000-2021 yıllarında yayınlanan fotoğraf kitaplarıdır.

1.3.Sınırlılıklar

Gerçek ve tüzel kişilerin yayınlamış olduğu kitaplar çalışmanın sınırlılıklarıdır. Yarışma katalogları kapsam dışı bırakılmıştır.

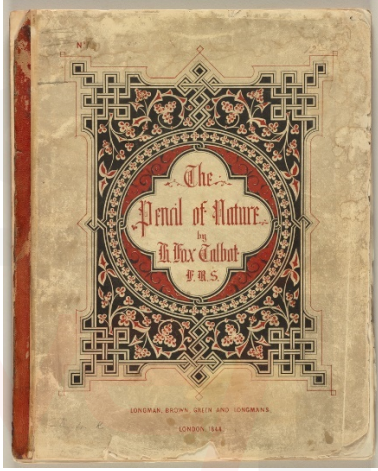
1.4.Yöntem

Belirtilen çerçevede kaynak araştırması yapılmış, veri toplanmış ve nicel değerlendirme olan bibliyometrik yöntem kullanılmıştır. Ayrıca betimleyici yaklaşımda da bulunulmuş ancak nitelik değerlendirmesi yapılmamıştır. Milli Kütüphane, Marmara Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, M. Emin Tan Fotoğraf Kitaplığı (Balıkesir Fotoğraf Müzesi) ile online kitap satış firmalarının arşivleri 2000-2021 yılları arası taranarak kitap verileri elde edilmiştir.

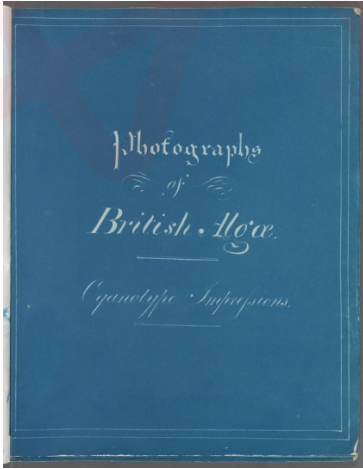
Araştırmamızın içeriğini belirleyen araştırma soruları şu şekildedir: En fazla yayın türü nedir? (Kuramsal, teknik, albüm vb.) En çok baskı hangi tür yayınlarda yapılmış? Yayın türlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır? Çeviri kitap sayısı nedir? Kitaba dönüşen tez var mı? Derneklerin, vakıfların, müzelerin, üniversitelerin, bankaların, belediyelerin, bakanlıkların, fotoğraf makinesi ve ekipmanları satan firmaların yayıncılığa katkısı var mı? Hangi alanda? Kitaplarda branşı fotoğraf olan editör var mı? Çeviri kitapların Türkçe'ye çevirisi ilgili branştan kişilerce mi yapılıyor? Akademisyenlerin yayıncılığa katkısı nedir?

2.Fotoğraf konusunda Dünya’da ilk yayımlar

Fox Talbot’un 1844’te yayımlanan “Pencil of Nature” kitabı yayımlanmış ilk fotoğraf kitabı olarak bilinir. Her ne kadar fotoğrafçılığının yanında amatör bir botanist de olan Anna Atkins’in 1843 yılında az sayıda cyanotype yöntemiyle bastığı Görsel 2’de kapak görseli yer alan “Photographs of British Algae: Cyanotype Impressions” albüm kitabı varsa da “Pencil of Nature” fotoğraf alanında yayımlanmış ilk kitap olarak genel kabul görür. Bunun nedeni baskı yöntemi, sayısının azlığı ve içeriktir. Talbot, Görsel 1’de yer alan kitabına fotoğraf yönteminin buluş hikayesini anlatarak başlar ve ardından 22 adet fotoğrafına yer verir. Her fotoğraf hakkında da bilgi verici metin yazar (Talbot, 1844, s.1-49).

Görsel 1. Fox Talbot’un Kitabının Kapağı.

Görsel 2. Anna Atkins’in Kitabının Kapağı.

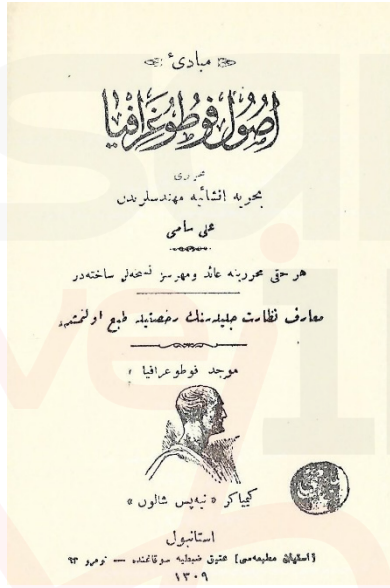
İster Atkins’in botanik bilimine katkı sağlayan albüm şeklindeki kitabı gibi olsun ister Talbot’un fotoğraflarının altında açıklayıcı metinlerin yer aldığı kitabı gibi olsun ya da tamamen tekniği anlatan olsun, Batı’da fotoğraf yayıncılığı, fotoğrafın bulunuşu kadar eskiye dayanır.

Teknik bilgi olarak topraklarımıza fotoğraf geç gelmemiştir. Ancak; bu konuda kültürel birikimin olması için oldukça zamanın geçmesi gerekmiştir.

3.Ülkemizdeki ilk yayımlar

Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi ülkemizdeki fotoğraf ile ilgili birçok Eski Türkçe fotoğraf kitaplarını dijitalleştirmiş ve erişime açmıştır. 1800’lerin sonu ile 1900’lerin başına denk gelen tarihlere sahip bu kitaplar teknik bilgiler vermektedir. O tarihlerde Harbiye Askeri okulunda askeri teknik dersleri arasında “fotoğraf bilgisi” yer almıştır

(Eser, 2005, s.65). Fotoğraf dersleri Osmanlı devletinde sadece Harbiye’de değil Mühendishane ve Bahriye’de de yer almıştır. Hatta yurt dışına da bu doğrultuda öğrenci gönderildiği de bilinmektedir. Teğmen Hüsnü Efendi bunlardan birisidir. 1870 Yılında fotoğraf öğrenmesi için Avrupa’nın tanınmış fotoğrafhanelerine gönderilmiştir. İstanbul’a dönüşüyle de Erkân-ı Harbiye Fotoğrafhanesi’nde görev yapmıştır (Çolak, 2018, s.2). Hüsnü Efendi, fotoğrafçılık ile ilgili “Risale-i Fotoğrafya” adını verdiği bir kitap yazar. Ak, “Risale-i Fotoğrafya” kitabı’ndan ilk telif eserimiz olarak söz eder (Ak, 2004, s.10). 1873 tarihli kitap fotoğraf yazınının ilk kitabıdır (Çolak, 2018). Görsel 3’de görülen 1892 tarihli Ali Sami Bey’in “Mebadi-i Usul-i Fotoğrafya” kitabı ülkemizde bu alanda yazılmış ilklere aittir. Osmanlıca kitabın içeriğinde İngilizce ve Fransızca kaynaklardan alınan bilgiler ile Ali Sami Bey’in kişisel deneyimleri yer almaktadır (Çolak, 2018, s.6).

Görsel 3. Ali Sami Bey’in “Mebadi-i Usul-i Fotoğrafya” Kitabı.

Takip eden yakın tarihlere kronolojik olarak baktığımızda:1907’de Ahmed Tefvik ibnül-Cemal’in “Teshil-i Fotoğrafya”, 1908’de Mehmed Tefvik’in “Amelî Fotoğrafya”, 1912’de Corci’nin “Polis Mekâtibine Mahsûs Resimli Amelî ve Nazarî Fenn-i Fotoğrafya”, 1916’da Mehmed Said’in “Nazarî ve Amelî Fenn-i Fotoğrafya” Sadullah İzzet’in 1919’da “Muhit-i Fünûn-u Fotoğrafiye. Boyalı Fotoğrafya Pinatipi” 1920’de “Amelî Fotoğrafya Rehberi” kitapları ülkemizin bu alandaki ilk yayınlarıdır ve hepsi fotoğrafçılığı öğretmeye yönelik teknik bilgiler içerir.

4.Cumhuriyetin ilk yıllarından 2000’li yıllara

Seyit Ali Ak ve Alberto Modiano’nun çalışmaları ülkemizdeki fotoğraf yayınlarının toplu tespiti açısından ilk, tek ve çok önemlidir. Yayınladıkları son “Türkiye Fotoğraf Yayınları Kataloğu” 2003 yılına kadardır. Bu kitabın “Latin harflerle yazılmış eserler 1928-2003” bölümü incelendiğinde büyük çoğunluğun sergi albümü, yarışma kataloğu ve teknik kitaplar olduğu görülür. Teknik kitapların çoğunluğu ise amatörler, fotoğrafa yeni başlayanlara yöneliktir. 9 fotoğraf tarihi ile ilgili, 12 kuramsal ve 1 sözlük yer alır listede.

Fotoğraf konulu yazın geçmişimizin bu durumuna dair AFSAD’ın sempozyumlarına bakmakta fayda olacaktır. Çünkü yapılan sempozyumlardaki bildirimler dönemlere ait bilgiler barındırmaktadır. 1978 Yılında AFSAD tarafından düzenlenen sempozyumun bildiri kitapçığının genelinde fotoğraf eğitimi, ekonomik sorunlar, malzemeye ulaşım zorlukları, örgütsel birliklik gerekliliğinden söz edilmiştir. Selmin Başak aynı sempozyumda, 1864 Yılında Batı’da özel dergilerin sayısı 25’e yakınken 1978’de ülkemizde tek bir fotoğraf dergisi olduğunun altını çizmiştir (Başak, 1978, s.5). Gültekin Çizgen, “Türk fotoğrafında yayın hayatı yeni başlamış, problemler içinde işlevini sürdürmeye çalışmaktadır” sözleriyle yayın yapmanın zorluklarına dikkat çekmiştir (Çizgen, 1978, s.12). Engin Çizgen ise;

yurtdışındaki fotoğraf dergilerinin uzun yıllar yayında kaldıklarını ancak ülkemizde ise 1977'ye kadar yayın süresinin ancak 6 ay kadar olmasını dile getirmiştir (Çizgen, 1978, s.46).

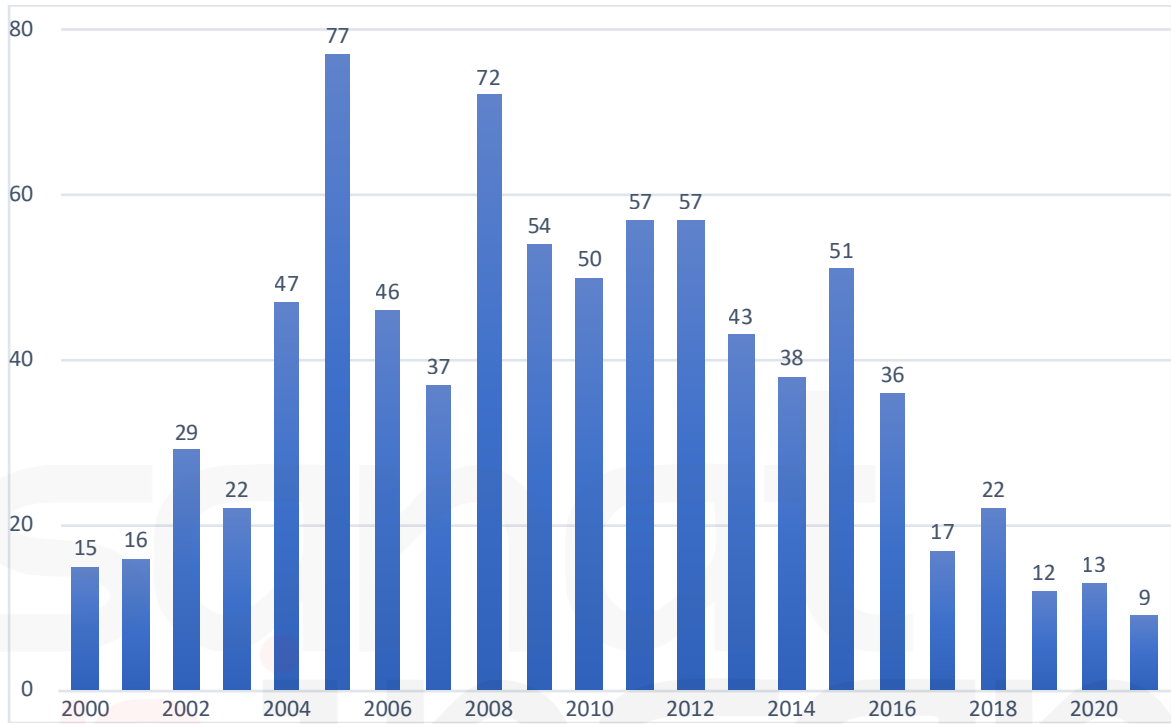
Seyit Ali Ak, 1982 yılında yayınladığı “Türkçe Fotoğraf Yayınları Kataloğu” kitabının önsözünü “...Türk fotoğrafçılığının sorunlarını deşen ve şiddetle gereksinim duyulan araştırmalarımıza basamak olmasıdır” ifadesi ile bitirir. 1982 Tarihli bu yazıda fotoğraf alanındaki araştırmaların eksikliğine dem vurulmuştur (Ak, 1982, s.13). Ak, kitabının geliştirilmiş baskısını 1993 yılında Alberto Modiano ile hazırlar. Bu kitabın önsözünde de Cumhuriyetin ilanından Latin alfabesine geçilen 1928 yılları arasında eski Türkçe ile yazılmış olan kitap sayısını 74 olarak verirler (Ak ve Modiano, 1993, s.14). Önsözün sonunda 152 yılda 135 kitap yayımlandığı bilgisi verilir. O da az baskılı dar bir çevredir.

Yapmış olduğumuz kaynak taramasında konu ile ilgili yazılmış yazıların da az sayıda olduğu görülmüştür: Tespit ettiğimiz yazılar şunlardır: Özel. Tayfun. “Fotoğraf Dergilerimizin Dünü Bugünü Yarını”, AFSAD 2. Fotoğraf Sempozyumu Bildirisi, Sempozyum Kitapçığı, AFSAD Yayını, 1987 Ankara; Bayhan, Mehmet; “Fotoğraf Yayınları”, Hürriyet Gösteri, Mart 1988; Baler, Handan Tunç. “Türkiye’de Fotoğraf Yazıları Ve Yayınları”, 3. Fotoğraf Sempozyumu Bildirisi, Afsad Yayını, Ankara 1989; Kalay, Aramis; “Fotoğraf Yazarını Arıyor!”, Cumhuriyet Gazetesi, 25 Haziran 1990; Modiano, Alberto. “Fotoğraf Yazarlığı ve Yazılı Fotoğraf Kültürü”.4. Fotoğraf Sempozyumu Bildirisi, AFSAD yayını, Ankara 1992; KALAY, Aramis. “Fotograf Yazıları-Fotograf Yayınları”, 4. Fotoğraf Sempozyumu Bildirisi, AFSAD Yayını, Ankara 1992; Modiano, Alberto. “Fotoğrafımız Üzerine Üç Sorun Üç Öncelik”, İnsancıl Kültür Dergisi, Ekim 1993, Sayı 36; Modiano, Alberto. “Dernekler ve Fotoğraf Yayınları”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, İstanbul 1995 Cilt 12; Modiano, Alberto. “Türkiye’de Fotoğraf Yayıncılığı”, Cumhuriyet Kitap Dergisi, Sayı 275, 1995.

Ülkemizde fotoğraf alanında yayınları ve yayıncılığı inceleyen tek bir akademik çalışma bulunmaktadır. Osman Ürper’e ait olan yüksek lisans tezi “1960-2000 Yılları arası Türkiye’de fotoğraf yayınları ve yayıncılığı” dır. Marmara Üniversitesi’nde yapılan çalışma 2001 tarihini taşımaktadır. Tezde ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısının fotoğraf yayıncılığına da yansıdığı dile şu şekilde dile getirilir: "Doğal olarak fotoğraf yayınlarının gelişimi de Türkiye gerçekleri altında -az gelişmişlik- düzeyindedir. Türkiye’de yayımlanan fotoğraf yayınlarında, 1960’lı yıllardan 2000’li yıllara tür, nitelik ve kalite bakımından bir gelişme gözlenmektedir. Ancak bu gelişimin ideal bir gelişmişlik düzeyinde olduğundan söz edilemez" (Ürper, 2001, s.178).

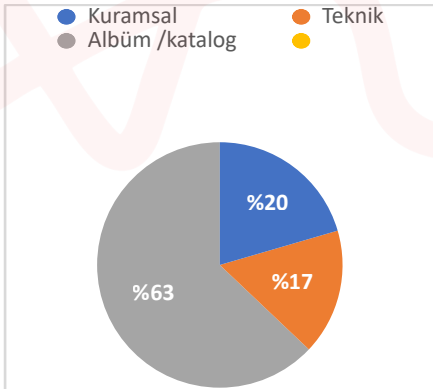
5.2000’den Günümüze / Bulgular

2000-2021 Yılları arasındaki ulaşılabilen basılı kitaplar tarandığında kitap, albüm ve katalog sayısı 820 dir. Görsel 4’de yer alan grafik incelendiğinde en fazla yayının 2005 yılında yapıldığı, en az ise 2021 yılında olduğu görülmektedir. 2012 Yılı’ndan sonra yayın sayısı hızla düşmüştür.

Görsel 4. Yıllara göre yayın sayısı dağılımı.

Toplam 820 yayının; 168'i kuramsal, 136'sı teknik içeriktedir. Bu kitapların 133'ü çeviridir. Fotoğraf albüm ve katalog sayısı 516 ile toplam yayının % 63'ünü oluşturmuştur. Görsel 5'deki grafikte yayın içeriklerine göre dağılım oranları yer almaktadır.

Görsel 5. Yayın içeriklerine göre dağılım oranları.

Kitap çevirileri yapanların büyük çoğunluğu fotoğraf alanında akademisyenler ya da eğitimi fotoğraf olan kişiler değildir. Yayının editörlüğünü yapan fotoğraf alanında akademisyen ya da fotoğraf eğitimi almış kişi sayısı 5'dir.

2000 Yılından günümüze fotoğraf yayınlarının yayıncıları incelendiğinde iki ana başlık ortaya çıkmaktadır. Özel kişiler ve tüzel kişiler. Bu başlıkların altında ise; özel yayınevleri ve şirketler; üniversiteler, dernekler, vakıflar, belediyeler, müzeler, bankalar, meslek kuruluşları ve bakanlıklar yer almaktadır. Araştırma kapsamımızda ulaşılabildiğimiz ve taradığımız kaynaklarda kişisel çabaları ile kitabını kendi yayınlayanların sayısı çoğunlukla bu bilgiye ulaşamadığı için tespit edilememiştir.

Görsel 6. Yayıncıların dağılımı.

Görsel 6'daki grafik incelendiğinde fotoğraf yayınlarının tamamına yakını özel yayınevlerince yapılmıştır. Dernek, vakıf, galeri, müze, banka ve belediye yayınlarının tamamına yakını fotoğraf albümü ve sergi kataloğudur. Bu durum ilgili bakanlıklar için de geçerlidir. Birçok belediye tanıtım amaçlı fotoğraf albümleri yayınlamışlardır. Özel şirketlerin sergi albüm ve katalog basımında katkısı diğer kurumlara göre fazladır. Sayıları az da olsa üniversiteler de yayın yapmıştır. Uzaktan fotoğraf eğitimi veren Anadolu ve Atatürk üniversitelerinin ders kitaplarının yanı sıra Koç Üniversitesi gibi açılan sergilerin kapsamında sergi konusunda araştırmalar içeren yayınlar da içermektedir. Benzer şekilde müzelerin yaklaşımı aynı olmuş, açılan sergilerle ilgili araştırma kitapları yayınlamışlardır. Bu kurumlar; Vehbi Koç Vakfı, Sadberk Hanım Müzesi, İstanbul Modern Sanat Müzesi, Pera Müzesi'dir.

Fotoğraf makine ve aksesuarları satan firmaların yayıncılığa katkısı incelenen dönem içerisinde örneklem havuzunda bulunamamıştır.

Ülkemizde Güzel Sanatlar Fakültesi çatısı altında YÖK verilerine göre (www.istatistik.yok.gov.tr) aktif görülen 25 fotoğraf bölümü vardır. Ancak bunlardan 5'i, Akdeniz Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir.

Araştırma tarihleri itibariyle fotoğraf alanındaki akademisyen sayısı 2021 yılı sonu itibariyle Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sisteminde (www.istatistik.yok.gov.tr) yer alan bilgilere göre fotoğraf bölümlerindeki toplam akademisyen sayısı 48'dir. Bu sayının 13'ü profesör, 7'si doçent, 12'si dr.öğr.üyesi, 6'sı öğretim görevlisi ve 10'nu araştırma görevlisidir. Kitabı yayınlanan tam zamanlı akademisyenlerin sayısı 21'dir.

Ayrıca; Ülkemizde 2000-2021 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Merkezinin kayıtlarına göre (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>) 1 Ekim 2021 tarihi itibariyle fotoğraf konulu toplam 243 tez yapılmıştır. Bunların; 200'ü Yüksek Lisans, 27'si Doktora, 16'sı Sanatta Yeterlik düzeyindedir. Bu tezlerin bir kısmı görüntüleme teknolojisi bağlamında; adli tıp, arkeoloji, bilgisayar mühendisliği, eğitim-öğretim, fotogrametri, gazetecilik, halkla ilişkiler, iletişim, kimya, matbaacılık, metalürji, mimarlık, ormancılık, psikoloji, sosyoloji, tıp ve ziraat dallarında yer alsa da büyük çoğunluk fotoğraf eğitimi veren bölümlere aittir. Bu bölümlerde yapılan tezler hem teknik hem de kuramsal alanlardadır. 1980'li yıllarda yapılan tezlerin çoğunlukla teknik içerikli olduğu görülür. 1990'lardan günümüze yaklaştıkça kuramsal çalışmalar artar. Yapılan bu çalışmaların yayına döneni yok denecek kadar azdır.

6.Sonuç

Araştırmamızın kapsamında 2000-2021 yılları arasında fotoğraf yayıncılığı ile ilgili sonuç olarak şu çıkarımlarda bulunulabilir: 2000 Yılı öncesinde olduğu gibi 2000 yılı sonrasında da en çok fotoğraf albümü ve katalog basılmıştır. 2000 Yılı öncesi için yapılan tarama sonuçları ile kıyaslayınca tek fark az da olsa kuramsal kitapların sayısı artmıştır. Özel yayınevlerinin 2000 yılı öncesine göre fotoğraf konusunda daha fazla yayın çıkardığı görülmektedir. Sayıları az da olsa üniversiteler de yayın yapmaya başlamıştır. Çeviri kitapların sayısı artmıştır. 2000’li Yılların ortasından sonra kuramsal konular teknik konulardan daha fazla olmaya başlamıştır. Her geçen gün basılı yayın azalmaktadır. Pandemi dönemi, ekonomik şartlar ve dijital yayıncılığın kolaylığı bunun nedeni olduğu düşünülebilir. Üniversite kütüphaneleri fotoğraf konulu güncel yayınları takip etmemişlerdir. Genelde sanat özelde fotoğraf bölümü bulunan üniversitelerin kütüphanelerinde hem öğrencilerin hem de araştırmacıların istifade edebilmeleri bu bağlamda sağlanmalıdır. 2000-2021 Yılları arasındaki fotoğraf yayınlarının toplu olarak bulunduğu tek bir kütüphane bulunmamaktadır. Bu durumun çözülmesi için fotoğraf bölümleri olan üniversite kütüphanelerine fotoğraf yayınları aktarılıp toplanabilir. Fotoğraf alanındaki çeviriler alandan akademisyenlerden destek alınarak yapılmalıdır. Editörlük için de akademisyenlerden yararlanmak faydalı olacaktır. Ayrıca; akademisyenlerin çalışmalarını yayınlayabilmeleri için desteğe ihtiyaç olduğu aşırıdır. Bu bağlamda güzel bir çaba Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fotoğraf Uygulama ve Araştırma Merkezine aittir. Merkez her yıl düzenlediği Maket Kitap Festivali ile fotoğraf yayıncılığına katkı sağlamaktadır. Yayınevleri satış odaklı kaldıkları sürece kuramsal kitapların yayınlanma oranı çok değişmeyecektir. Fotoğraf bölümlerinde yapılan “yetkin” olan doktora tezleri basılabilir. Amatörlere ya da fotoğrafa yeni başlayanlara yönelik teknik kitapların yanı sıra fotoğraf sanatının kuramsal boyutunu ele alan yayınlara çok daha fazla ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaç hem üniversitelerde eğitim veren akademisyenler hem de öğrenciler için hem de fotoğraf sanatına gönül vermiş kendini daha da geliştirmek isteyenler için de elzemdir.

Kaynakça

- Ak, S. (1982). *Türkçe Fotoğraf Yayınları Kataloğu*. İstanbul: İFSAK Yay.
- Ak, S. (2004). *Türkiye Fotoğraf Yayınları Kataloğu (1873-2003)*. İstanbul: Bileşim Yay.
- Ak, S. A. & Alberto, M. (1993). *Türkçe Fotoğraf Yayınları Kataloğu 1871’den 1993’e*. İstanbul: İFSAK Yay.
- Başak, S. (1978). *Fotoğraf sanatı ve toplum. Türkiye’de Fotoğraf Sanatının İşlevi*, AFSAD, Ankara, s.4-7.
- Çizgen, E. (1978). *Türkiye’de ve Yurt Dışında Fotoğraf Yayıncılığı. Türkiye’de Fotoğraf Sanatının İşlevi*, AFSAD, Ankara, s.45-47.
- Çizgen, G. (1978). *Türk Fotoğrafına Genel Bakış ve Görünüm. Türkiye’de Fotoğraf Sanatının İşlevi*, AFSAD, Ankara, 11-13.
- Çolak, O. M. *Osmanlı Mekteplerinde Fotoğrafçılık Eğitimi Üzerine Bazı Notlar. Sultan II.Abdülhamid ve Osmanlı Modernleşmesi Uluslararası Kongresi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, C(II) 363-372.
- Eser, G. (2005). *Mekteb-i Harbiye’nin Türkiye’de modern bilimlerin gelişmesindeki yeri (1834-1876)*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Talbot, F. (1844). *The Pencil of Nature*. London: Longman, Brown, Green and Longmans.
- Ürper, O. (2001). *1960-2000 Yılları arası Türkiye’de fotoğraf yayınları ve yayıncılığı*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi].

İnternet kaynakları

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>. (Erişim Tarihi: Nisan 2022).

www.istatistik.yok.gov.tr. (Erişim Tarihi: Nisan 2022).

Görsel kaynaklar

Görsel 1. Fox Talbot'un kitabının kapağı. https://oscarenfotos.com/2019/10/12/william-henry-fox-talbot-intelectual-y-pionero-de-la-fotografia/talbot_pencil_of_nature_2/. Erişim Tarihi: 08.10.2021

Görsel 2. Anna Atkins'in kitabının kapağı. <https://www.openculture.com/2016/01/first-book-to-use-photographic-illustrations.html>. Erişim tarihi: 08.10.2021

Görsel 3. Ali Sami Bey'in "Mebadi-i Usul-i Fotoğrafya" kitabı. Ak, S. A. (1982) Türkçe Fotoğraf Yayınları Kataloğu. İstanbul: İFSAK Yay.

Görsel 4. Yıllara göre yayın sayısı dağılımı. Grafik: Bülent Ümit Erutku.

Görsel 5. Yayın içeriklerine göre dağılım oranları. Grafik: Bülent Ümit Erutku.

Görsel 6. Yayıncıların dağılımı. Grafik: Bülent Ümit Erutku.